

ABONAMENTUL

Pe un an 28 Cor.
Pe un jum. 14
Pe o lună 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Suada Deák Ferenc Nr. 2
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscrise nu se înapo-
iază.

Gazetarii în politica noastră.

Arad, 1 Februarie.

În cursul hărțuierilor și discuțiilor din urmă, observatorul obiectiv al dezvoltării vieții noastre publice, a putut să facă o mulțime de studii folositoare mai ales în domeniul igienei politice. A putut să se convingă, încă odată mai mult, cât de rău se poate vindeca rana unui popor care, neavând altceva de lucru, și-a creiat vr'o câteva „chipuri cioplite”, le-a așezat în jilțuri de „conducători” s'a închinat lor după principiul evanghelic „crede și nu cerceta”, uitând că această dogmă nu se poate aplica decât supremei puteri neînțelese, care este Dumnezeu, uitând că politica unui neam este și nu poate fi altceva decât perfecta acumulare a tuturor energiilor lui. Observatorul obiectiv și înțelegător își va fi putut da seama în vremurile din urmă că nu este o greșală și totodată un păcat mai mare, decât să se lase întreagă răspunderea și puterea executivă în politica națională, unei mâni de oameni, chiar și în cazul când acești oameni sunt niște individualități puternice, spornice la muncă și pline de un desinteresat zel național — ceea ce nu este cazul nostru. Nu, fși va fi zis ori și care român gânditor, nouă ne trebuie o organizare a vieții noastre politice, pe urmele căreia așa zișii conducători să nu fie altceva decât o expresie inteligentă a muncii noastre colective și dacă pot, prin energia lor intelectuală, un

izvor de îndrumare națională. Altfel ce forță putem să reprezentăm noi în viața politică a monarhiei noastre, ce forță combativă putem să opunem noi atacurilor sistematice ale statului unguresc?

Consecința aceasta absolut logică va fi trebuit să o tragă observatorul nostru, mai ales după ce în coloanele noastre, un an întreg și mai bine, s'a arătat pe larg și fără cruțare, dar cu atât mai mult folos, cine sunt actualii conducători ai neamului nostru.

Acum nu cercetăm dacă organizarea aceasta a partidului nostru național se poate înfăptui îndată și după principiile concepute de noi. Voim să tratăm însă, în legătură cu constatările de mai sus, o chestie care preocupă de multă vreme opinia publică românească. E chestia gazetărilor noștri.

Intr'adevăr, nu credem să existe între noi o tagmă mai batjocurită, mai expusă disprețului public, în vremea din urmă, decât cea a gazetărilor noștri. Toți fanfaronii cari nu pot coborî pe hârtie nici două vorbe, toți magnificenții noștri, toate ilustritățile, au tăbărat asupra lor acoperinduri de insulte. Li-s'a tăgăduit orice drept de amestec în viața noastră publică, pentru că nu se poate face politică decât dacă ești stăpânul unei moșii de nu știm câte sute de jugăre catastrale, ca Șeful Cutare. Au fost tratați ca niște oameni imorali, cari, dacă ar scoate cineva o gazetă la Huși, și-i plătește mai bine, ei nu-și fac nici un scrupul din convingerile lor, (vezi „Românul” de ieri!) au fost considerați

ca niște slugi, pentru că, mă rog, și ei sunt plătiți pentru munca lor amară — e adevărat că mai slab decât cutare secretar consistorial ghiftuit cu „adausuri personale” și două drepturi la pensie — au fost declarați incuți pentru că n'au nu știm ce diplome caraghioase de „doctori”, deși numai ei știu cât trebuie să muncească până țesală trei rânduri neghioabe ale cutărui frunțaș.

Toate aceste, pentru ce? — se va întreba orice om care știe să aprecieze valoarea unui gazetar.

Pentru ce? Iată lămurim noi.

Gazetăria noastră până în zilele din urmă, și în parte și acum, nu și-a putut închipui un alt rol decât al unei flașnete: să țiuie mai tare când ne loveau guvernele ungurești și să o aducă în stridente note răsuflete, când era vorba de manifestările vieții românești toți gazetarii noștri credeau că au făcut un mare serviciu cauzei noastre dacă au găsit un epitet nou pentru cutare politician ungar și-și făceau o datorie din umflarea tuturor evenimentelor vieții noastre. „Contele negru”, „marele eveniment cultural din Șunturug”, „ilustrul și distinșul nostru bărbat politic Dr. Prostoveanu” etc. etc. erau cuvinte din dicționarul zilnic al gazetăriei noastre. Nu a fost om la noi care să nu-și fi primit, chiar și pentru cea mai neînsemnată faptă a lui, un astrașnic cuvânt de laudă la gazetă. Nu a fost diletant care să fi jucat în „Ruga dela Chiseteu” și să nu fi fost proclamat cu o ridicolă lipsă de conștiință, mare, sau cel puțin, talent artistic, întocmai pe cum

In ziua de Sfânt' Ilie.

De Radu S. Dragnea.

— Voi să știți dela mine flăcăi: sfântul de azi, nu dă iertare nimănui; el, unde vede nedreptate loghește fără milă! grăi sfântos moș Gogonea, mulțimei de oameni și de femei din juru-i, adunați în răspântie, — pe care el o botezase de multă vreme, fără să facă deosebire, flăcăi.

— Una și bună știe, mânca-i-aș ochii: să dea în al cu vina și să mângâie pâl milostiv.

Și puind ochii în pământ, lumea-l urmă, privind în jos, ca și când ar fi făcut o faptă mare urmărindu-i mișcările lui Gogonea.

Pe moșul acesta, de când îl știe satul tot cu gura gata de-a da sfaturi l'a pomenit. Fața lui e brăzdată în lung și lat de grijile și necazurile întâmpinate în viață; iar ochii duși în fundul capului ca două nuci și care încep să licărească mai abtitor ca jărtecul când arde de câte-o faptă rea, — și mai mult îi da feței o înfățișare de om înțelept.

În ziua aceasta, sătenii, au căutat să dea ochii cu el, ca să-l întrebe: să meargă la estrinsul bucatelor de pe câmp cum avusese dorință arondașul, sau să nu meargă!...

El, acum, cum se vede înconjurat de popor, da sfaturi și în dreapta și în stânga:

— Dă vreți să vă arză bucate muncite o vară, duceți-vă; de nu, luați drumu ăla care se ridică în marginea satului printre plute. — Și arată cu ochiul stâng, biserică, care părea că arde în răsăritul soarelui.

— Am lua noi drumul și sfintei biserici, moș Gogonea, răspunse un satean pipernicit de muncă cu fața euptă; dar ne stricăm cu arondașul.

Moșul, de data aceasta se mută din piciorul drept în cel stâng și măsurind pe om din creștet până în tălpi și din tălpi până în creștet, așa depănându-l cu privirea, răspunse mai mult pentru cei din jurul lui:

— Adece ție de cine ție o frică mai mult: de Panaite ori de al de sus? Cu cine ție o frică să nu te strici: cu muritorul ori cu nemuritorul? Ai? — Și văzând că omul nu mai scoate un cuvânt, își repetă din nou povata lui veche:

— V'am spus: de vreți să vă arză bucate muncite o vară, duceți-vă; de nu, — și iar își aruncă ochii spre biserică, ca o terminare a sfatului.

Numărul oamenilor tot mai mult creștea în răspântia drumurilor din mijlocul satului, veniți s'auză sfaturile lui moș Gogonea.

Sfântu Ilie venise cu o zi frumoasă: cerul se întindea pe deasupra satului ca o pânză înălbită de curind; iar soarele, călătorea pe sus ca un om somnoroș, ale cărui raze, neavând unde să și-le oprească pe pământ și-le înăpustea cu furie pe acoperișurile de fier, ale caselor, cari, cum erau așezate într'o vale, somnau cu niște cuptoare încinse. Ulițele satului se odhnesc și ole întinzându-se șerpuite printre garduri: de prin curți, nu ieșea nici o căruță, nici o vită. Și cum tăcerea stăpânea peste tot, vorbele lui moș Gogonea, spuse dela inimă, cu tărie, se auzeau până departe.

— Să vedeți, reluă el, scărpinându-se după ceafă ca și când acolo ar fi izvorul amintirilor. — Să vedeți! — mai zise odată ca lumea să fie mai cu luare aminte. — Tot așa, odată o femeie

de aici din sat, nu, zor și zor ca să-și lege griul în ziua de care vorbim. Oamenii îi ziseră:

— Fă femeie, nu o lucru curat să lucrezi azi.

— Da ea de colo, ca ară sări:

— Păi, n'o fi! I'auzi vorb!... — Și n'apucă să imperecheze doi snopi, și hop! ploaia. Incepu să curgă ca cu găleata. Acu, necuratul când auzi trăsind, unde să fugă? — după femeie. Și cum Sfântul Ilie se ținea după el, pas cu pas, odată trosni din biciul de foc: și atunci, cerul se despică în două ca un pepene, făcând loc săgeței, care, omorînd pe necurat, culcă la pământ și pe femeia noastră.

Cei din jurul lui moș Gogonea își scutipară în sân, făcându-și cruce:

— Ptiu!... Piei drace!...

— Vezi, își ziseră unii cu grijă; voi ziceați să mergem azi la clacă! Doamne ferește! — făcând, mărindu-și crucea.

Oamenii, pe urmă, prins-eră a privi pe moșneag cu o privire doritoare de a-l mai auzi povestind ceva. El, înțelegându-le gândul, se săltă în minte:

— Așa, multe s'au mai întâmplat în ziua sfântului de azi; să stăm și să spunem, n'am mai termina vreme îndelungată. Și când dădu să-și înceapă o povestire, clopotul bisericii prinse a se tângui în văzduh, jalnic, chemând pe credincioși la slujbă, hieru care făcu pe uncheaș să se hotărască:

— Hai să le lăsăm poveștile; hai acolo, unde ne cheamă. Inzadar: oamenii așteptau nerăbdători să auză ce avea moșul de spus. Și văzând cum stau lucrurile, Gogonea încrucișă mâinile în chimir, căcotea zarea cu ochii spalăciți, și:

nu a fost cineva să vorbească la un banchet și să nu fi primit supremul calificativ de orator. Iar cât privește viața politică propriu zisă, o mică adunare cu slabe discursuri de ocazie, trebuia să fie prezentată ca o zi istorică unde s'a remarcat ivirea unui nou luceafăr pe orizontul întunecat al politicii noastre, iar nelucrarea dela cârmă să fie caracterizată ca o strâșnică activitate a unor bărbați fenomenali, cari ziua și noaptea gândesc și lucrează, jefindu-se ca niște eroi, pentru națiunea românească din Ungaria și Transilvania.

Dacă se găsea cineva să protesteze împotriva acestor păgubitoare mistificări, i-se răspundea cu o înțelepciune grozavă: Nu se poate, trebuie să încurajăm lumea!

În chipul acesta, prin o astfel de gazetărie am ajuns în halul în care ne aflăm astăzi, când nu mai putem birui cu restabilirea valorilor, când trebuie să purtăm un crâncen război ca să putem dovedi lumii ridicolul „vorbilor mari.”

Noroc, însă, că a sosit și vremea aceasta. Cine a adus-o? Tot gazetarii. Ei, strânși în jurul acestui ziar, sprijiniți de cei mai aleși scriitori ai neamului, înțelegându-și în sfârșit datoria, s'au hotărât să aducă cursul vieții noastre în alvia lui adevărată. Convinși de înalta lor chemare în viața noastră politică, ei s'au hotărât să fie de aici încolo numai ceea ce pot și trebuie să fie: ostași neînduplecați ai adevărului.

Ei cari până acum au avut un rol atât de trist, se simt îndemnați să-și recalme drepturile lor în conducerea neamului nostru, nu o conducere cu șefii și onoruri, deși aceasta e obicinuită la popoarele culte, unde un gazetar ca *George Clemenceau* a putut ajunge unul dintre șefii politici ai Franței, ci una spirituală pe care sunt în drept să o ceară.

Hotărâți să curme fără nici o rezervă cu cultul iperbolismului de până acum, ei au pornit război împotriva idolilor pe

cari ei i-au făcut, dovedind prin aceasta nu o inconsecvență lipsită de moralitate, ci o bărbăție în fața căreia trebuie să se plece ori și cine. Gazetarii noștri, convinși de adevărurile schițate la începutul acestui articol, le-au propagat și... de aici toate insultele și batjocurile aruncate asupra. Cum, va zice cutare fruntaș plin de golăteala lui, un gazetar să îndrumeze viața noastră? Păi, ăla trebuie să mă laude la gazetă! Așa ar fi dacă nu s'ar fi schimbat vremurile și dacă gazetarul, de aici încolo, nu va trebui să fie un om merit să aibă, după cuviință, un rol hotărâtor în viața noastră politică.

Principele României la Sofia. Principele moștenitor al României, care va reprezenta la Sofia cu prilejul declarării majoratului principelui Boris, Curtea din București, a plecat din București Marți seara, cu trenul de Vărciorova.

Miercuri la amiază a sosit la Budapesta. Masa a luat-o la consulatul român. Seara, la orele 10, a plecat cu un tren special la Sofia.

Tratativele de împăcare între guvern și opoziție. Din Budapesta se anunță că ministrul-președinte contele *Khuen-Héderváry* va relua mâne, Vineri, firul tratativelor cu opoziția, făcând o vizită lui *Kossuth*. Ministrul-președinte va vizita și pe *Justh, Holló Lajos* și contele *Batthyányi*, pentru a afla și părerile lor cu privire la împăcare.

În culoarele Camerei au avut loc eric consfătuiri intime între contele *Andrássy*, *Apponyi* și ministrul de culte *Zichy* pe deoparte, și între *Justh, Holló, Batthyányi* și *Polonyi* de altă parte.

În cercurile politice guvernamentale se afirmă că ministrul-președinte va face opoziției următoarele propoziții:

Articolul de lege XVIII din 1888 să se modifice în sensul că rezerva specială (*póttartalékosok*) pot fi reținuți în serviciu numai în cazul dacă votarea contingentului de recruți se împiedecă în mod meșteșugit.

Articolul 3 din reformele militare, care este redactat în spirit trialistic, se omite.

Guvernul retrage proiectul de lege despre codul penal militar.

Chestiunea emblemei și a drapelului se va rezolvi îndată după votarea reformelor militare modificate.

După vacanțele de vară ale parlamentului — înainte de bugetul anului 1913 — guvernul va prezenta Camerei proiectul de lege despre reforma electorală, având ca bază egalitatea. Proiectul acesta va acorda drept electoral la 2.200.000 de cetățeni și prevede pentru orașe cu mai mult de 80.000 locuitori — votare secretă.

Cercurile opoziționiste nu sunt mulțumite cu aceste concesii. În ce privește reforma electorală dificultează mai ales că votare secretă va avea loc numai în 4 orașe, fiindcă numai patru orașe din Ungaria au mai mult de 80.000 de locuitori (Budapesta, Seghedin, Sabadka și Dobrițin.)

Schimbare în diplomația germană. „Berliner Tageblatt” află din Londra: În diplomația germană se va produce în curând o schimbare senzațională, care va contribui la ameliorarea relațiilor dintre Germania și altă mare putere.

Ziarul adaugă la această știre că nu poate fi vorba decât de demisia ambasadorului german *Wolff-Metternich* din Londra, anunțată și desmințită în repetite rânduri.

Noua dare suplimentară în Bihor. În ședința de ieri a Camerei deputaților s'a discutat și cererea comitatului Bihor, prin care acest comitat cere încuviințarea Camerei să ridice darea suplimentară cu 9 procente.

Doi dintre deputații opoziționiști au combătut cererea, arătând că Bihorul este comitatul cel mai sărac din țară. Locuitorii gem sub povara multor dări de stat și comunale, așa încât nu sunt în stare nici să-și clădească școli. Aproape 25.000 de copii nu pot umbla nici azi la școală, fiindcă nu sunt școli. Sunt comune în cari darea suplimentară e de 300 procente. Poporul de jos e lipsit de pământ, care este proprietatea exclusivă a câtorva mari proprietari.

Ministrul de comerț *Beöthy László* a luat însă apărarea comitatului său și majoritatea a votat încuviințarea...

Ședința Camerei. După votarea, în a treia oțire, a câtorva proiecte de legi de interes particular, camera a intrat în rezolvirea petițiilor adresate camerei.

Rezolvirea lor s'a făcut în mod sumar. În două ore s'au „rezolvit” aproape 2000 de petiții, trecându-se peste ele la ordinea zilei.

— Ș'apoi să mai știți una: în ziua sfântului Ilie, când ați vedea vre-o casă sau niscaiva bucate, arzând, să nu aruncați pe cineva sau să credeți că e pus de mână de om; Doamne ferește! Stăpânii caselor sau ai bucatelor are el vr'un păcat, — și un Român îi luă vorba din gură, moșului:

— Ș'atunci îl ajunge.

Apoi, sătenii, în frunte cu Gogonea, porniră spre biserică.

Dinspre capul satului, venea înotând prin praf un om călare. Apropiindu-se mai bine, oamenii îl cunoscuseră: era isprăvnicul. Cum ajunse oamenii, dete de două ori târcoale, călare, mulțimei și răeni:

— Da bino mă aștia, aici e griul de cărat? Aici faceți voi claca? — Oamenii nu răspuseră, lăfându-se unul pe altul, ceea ce făcu pe isprăvnicul să întrebe din nou:

— Ai? nu răspundeți?

— Ba răspundem, sări Gogonea; răspundem: azi nu e ziua omului, ci a Domnului.

— Moș Gogonea, făcu curtașul arendașului, în vreme ce calul frământa praful; — dumneata să-ți vezi de treaba dumnitale; nici nu te-am poftit la vorbă, nici nimic. Vezi, c'o mai vrut boierul să te dea judecății tot pentru o afacere de astea, fiindcă dta să-ți vezi de treburile dumnitale, c'ășa scrie la lege. Gogonea-i opri sfaturile pe care căuta să și-le spuie într'un ton boieresc, ca la curte, cu:

— Boerule, întoarce spatele: pă unde ai venit p'acolo să te întorci.

— Se înțelege, întări un sătean, scoțându-și pălăria de pe ochi.

Întrebând încă odată și văzând că oamenii nu vor să meargă la lucru, dete pinteni calului și se

pierdu în praful ce se ridică nori în urma lui. A-rendașul îi ieși în cale:

— Ce-ai făcut bre?

— Iacă boerule ce-am făcut, și apucă să-i spuie încăpăținarea lui Gogonea și a oamenilor. Panaite înegri, crișni din dinți și făcându-i vânt se încruntă la el:

— Nu știi să vorbești cu oamenii și pace. Pe urmă, la porunca lui, se puseră caii la trăsură cu care plecă în căutarea clăcașilor.

La o cotitură, trăsura, întâlni convoiul de oameni și Panaite sărind din ea, îi întâmpină:

— Ce oamenilor, vi-s'a făcut de cap? Nu vă mai plac ochii mei, vi-s'a urit cu mine... ce-aveți?

— Toate ne plac boierule: și ochii dumitale și totu, numai un lucru nu: nu ne lași sărbătorile.

— Care ești ale mă? întrebă arendașul căutând cu ochii în mulțime.

— Iacă eu, boerule, Gogonea, sătean de baștină din ăst sat. — Și privind-se în ochi amândoi, îi mai zise încă odată lui Panaite:

— Toate ne plac, boerule, numai lucru ăsta, nu... Și mă faci cât-o dată să caz pă gânduri, fiindcă nu înțeleg: eu știu de mic copil, că Grecii, fac biserică, ajută pe săraci, cu alte cuvinte sunt milostivi!... Del — Panaite dădu să se apere:

— Da ce zici dta, moș Gogonea, când o veni o ploaie și-o găsi griul vraiste, pe miriști? Ori?

— Zic bine, răspunse poșnaic moșul. Bucatele nu se strică cu una cu două. Ș'apoi e'n voia Domnului: el dă, el ia.

Arendașul, gândind că ziua trece și trebuia să se

— Care din voi, flăcăi, merge cu bucatele până la prinz?

— Toți, cocoșule... — răspunseră ei, dând uitărei toate sfaturile bătrânești. Și atunci, trăsura porni la paș, spre țarină, printre o uliță a satului care ducea drept în luncă. Flăcăii, unul după altul o urmară, în vreme în care ceilalți oameni, cu inima strânsă, se îndreptară spre biserică.

Arșița soarelui, răscrucea frunzele porumbului, uscă celelalte ierburii și înfierbântă pulberea de pe drum, ca și când ar fi ars necontent, pământul pe dedesubt. Vântul, care, cu toate că venea dinspre prundul gârlei, se întindea prin vâzduh, pierzându-se în zare, tot aducător de căldură. Nici pasărea cerului, ciocârlița, nu mai încerca să se ridice dela pământ în aerul năclăit. Și în toropeala aceasta, flăcăii se înșirară pe miriști, începând unii a strînge griul în snopi, iar alții a-l ridica clăi. Câmpia, a cărui podoabă o doborîse la pământ, secerea, seamănă cu o mamă, căreia nu i-a rămas decât să plângă în urma pierderii odoarelor ei. Pe întinsu-i, ochiul nu întâlnea altceva decât două culori: una, neagră-verde — porumburile — iar alta arămie, — grînele și miriștele, — cari, cum se întindeau pe lângă cele dintâi, păreau niște șosele înecate de praf.

Și în vreme ce flăcăii se luptă cu snopi ca niște dușmani, Panaite își plimbă privirea fericit și vesel pe rodul câmpului.

Nu va fi ținând moșia lui până la poalele cerului cum vrea ochiul să înșele, dar el lasă să creadă că așa este. Dar, deodată ochiul întâlnește turla bisericeii, ce se ridică din vale, ca o mamă a tuturor împrejurimilor, ceea ce face să creadă ori cine, că acolo e sat; și, Panaite se încruntă

Valurile unui bal „trialist“.

Mănată de o impulsivă dragoste de neam studențimea croată din Viena a hotărât zilele trecute să organizeze un bal, care — rupând cu tradiția balurilor din trecut — să aibă de data asta și un caracter politic superior, simbolizând prin chipul cum s'au desemnat patronii lui ideea unirii tuturor Slavilor dela Sudul monarchiei. Cei mai de seamă bărbați politici ai Slavilor din Croația, Slavonia, Dalmația, Istria, Bosnia și Herțegovina au primit fără esitare patronajul. Entusiaștii universitari croați n'au avut însă norocul să-și vadă ideea realizată, pentru că — înțelegeți — ea însemna o mare și nebănuită primejdie pentru — *ideea de stat național maghiar*.

Organizatorii balului s'au trezuit fără de veste c'o mare pacoste pe cap. Ziarele ungurești din Budapesta au dat o năpraznică alarmă, au scrâjnit din toate măselele lor patriotice, iar sârmele telefonului dintre Viena și Budapesta au fost puse într-o vibrație neobișnuită. Și s'a cheltuit poate un mare prisos de elan panmaghiar, căci contele Aehrenthal paznicul probat al intereselor ungurești nu e încă demisionat și iubiiții noștri puteau să-și vadă dorința împlinită printr'o simplă și discretă intervenție a ministrului de externe.

Ideea senină a studenților croați a fost deci topită de suflarea bălaurului cu solzi roși-albi-verzi, și balul va rămâne în aparență un nevinovat.

Dacă însă gândul entusiastei tinerimi n'a putut să îmbrace și formele contemplate, el s'a realizat cu atât mai deplin în inimile celor ce vor participa la bal. Ziarele și bărbații politici unguri au avut numai un succes de ordin formal, îndurând în același timp o adevărată pierdere morală căci n'au făcut decât să mai atâte legitima ură pentru Unguri a Slavilor dela Sud, să mai adâncească cu o urmă abizul care-i

izolează jur de jur de sufletele neamurilor din monarhie. Huiduirea de dăunăzi a contelui Apponyi nu le-a fost spre cumințire și slăvitul Hadur să ni-i țină numai cu aceleași înțelepte porniri cu cari știu să ofideze tot mai senini povața, că cel ce samănă vânt seceră furtună.

Și furtuna pare a se anunța în timpul din urmă cu semne tot mai lămurite. Un șuier de revoltă trece prin pădurea de slavi din imperiu; zierele slave glăsuiesc pe tonul măhnirei, a batjocurii și amenințării împotriva oblăduitorilor noștri. *Agramer Zeitung* le mai pune și întrebarea dacă un cumva studenții croați să-și însușească o cultură apuseană la Budapesta, când chiar și în Agram această cultură are izvoare mai fecunde. *Narodni Listy* din Praga face o frumoasă apologie a fetei studenților croați, așteptând dela ei un demn răspuns la adresa ungurilor. La rândul lor studenții nici n'au întârziat cu răspunsul, căci, pretextând disolvarea Saborului din Agram au organizat alaltăeri o aprinsă demonstrație în fața palatului ungar din Viena și la lumina unui vraf de exemplare aprinse ale ziarului *Budapesti Hirlap*, iar în 2 Februarie, ziua în care se va ține balul vor organiza o nouă demonstrație.

Dar după cât se pare, compatrioții noștri sunt prea siguri de situația lor, decât să încerce potolirea urilor cu cari s'au împrejmuit, ori cât de nesigure și plin de rele prevestiri ar fi viitorul. Ci mânați de un instinct nebun ei samănă mereu vântul și atâta vâlvătăi în jurul lor. Să fim noi Unguri ne-am înfiora, mai des de viața poetului Vörösmarty.

*S a sirt hol nemzet sülyed el
Népek veszik körül...*

și am fi revenit de mult la sentimente de sinceră amicitie pentru toate neamurile ursite ca noi să bată același drum...

„Asanatorul de moravuri“.

În numărul de azi nemernicul „asanator“ de moravuri, care a atentat din tufă la cinstea și onoarea altora, crede că e destulă o simplă negație a sa pentru fapta ce i-am adus-o ieri, *una singură, docamdată* care-l discualifică înaintea oricărui ora de omenie.

Dar dna Viola de Anyos și d. notar public Ioan Beleş din Arad sunt aci, cari pot mărturisi și pot întări cu jurământul lor că dsa minte și că de fapt, domnia sa o fură pe aceasta femeie onorabilă de 12 ani de zile, fără milă și fără suflet.

Altfel facă proces, ori admită un juriu de onoare, care să judece cazul acesta, și pe celelalte, pe care le vom supune, acolo.

Ocupându-se și de articolul dlui Bocu, reproduc de noi ieri spune că nu sunt în el decât fraze. Vă puteți închipui ce piele trebuie să aibă pe obraz un om, pentru care acuzațiile grave din acel articol sunt numai — fraze!

Dar să nu luăm decât un caz. D. Goldiș, este învinuit acolo direct de un furt literar. Știm că va zice că numai am afirmat, dar n'am dovedit. Să nu anticipeze însă asta. Vom dovedi, căci a mai fost dovedit. Îl vom pune pedouă coloane zilele astea, răbdare numai. Dar adevărat ori neadevărat, e posibil ca un om, care-și dă aiere de „asanator de moravuri“ să fie învinuit de un furt literar și să spună, *că asta e numai o frază*. Dar amoralitatea acestui om e deadreptul de ordin patologic. Cine nu știe că un individ, Socor cu numele îl acuzase, fără nici un temei pe d. Cuza, profesor universitar din Iași, cu plagiat și d. Cuza imediat i-a făcut proces. căci a fura, productul intelectual al cuiva, denotă aceiași moralitate, ca și când ai fi prins cu mâna în buzunarul cuiva.

Dlui Goldiș nici că-i pasă, el pozează cu o inconștiență prefăcută, neturburat de nimic, pe „asanatorul de moravuri.“

la gândul că el n'aduce nici un folos, că nu-l poate poate ara. Așa e el: inima îi e pornită pe apucat, gândul pe făcut iar sufletul pe dușmănit. Și de aceea, de câte ori se află în mijlocul țarinei și dă drum liber ochilor, să cutreere împrejurimile când întâlnește și satul, din nou i-se naște revolta cea voche. Satul, cu curțile și grădinile ar fi o sfoară de moșie. Și la acest gând injură, bufnește, trăsnește. De data aceasta trebuie să se stăpânească fiindcă clăcașii sunt clăcași, iar nu oameni ou ziua.

În vremea ce Panaite cugetă și judecă, clăile crescurea una după alta. Ele seamănau pe întinsul câmpiei, cu niște căciuli țuguete de ciobani. Iar când unul din flăcăi, mai priceput, le făcu coamă apărătoare de ploaie, ele și mai mult se înălțară în văzduh și în luminișul cerului erau mai înalte decât codrul ce se întindea în fundul zărei.

Arendașul, văzând că treaba e pe sfârșit, nu mai putea de bucurie. Și odată cu nașterea bucuriei, i-se mai născu și-o grijă: de-a pune capăt sfaturilor și pornirilor lui Gogonea.

De câte ori e ceva în sat, trebuie să se amestece și moșu ăsta.

Și oamenii îl cred, îl ascultă și-l urmează.

Odată, Panaite, vru să dea o fată din sat după un curtaș de neamu lui. Se logodiră, se pregătiră de muntă, însă, când puse Gogonea picioarele în prag, tatăl fetei se depărtă de curtaș ca de mama pădurei.

— Mă ăsta, grăia moșul către viitorul socru, — gândeste-te bine la ce faci! Știi, că omu' odată să naște, odată își pune cununile pe cap și-odată merge la groapă. Vezi tu, grecu dela curte, azi e aici mâne în Grechia lui. Fata, de unde știi dscă

apucă ziua de mâne, cu el? De! Gândește-te bine... Și omul hotărî tocmai după planu' moșului. — Panaite se făcu foc, stărui mult, se dădu și pe lat și pe uscat, însă, toate frământările îi rămăseră fără folos.

De atunci, dușmănia tot crescuse pe moș Gogonea. Și de aceea, acum când se vede singur, întâia grijă e aceea: de-a pune capăt moșului. — Se apropie de clăcași:

— Gata flăcăi?

— Gata, coconașule, răspunse unul pentru toți.

— Apoi de-i gata, să pornim spre curte ca să ne oimstim. — Porniră.

Căldura nu se muiașe; din contră, tot crescuse. Pe sus, trecea un cârd de prigoare, cari cereau, cu pliscurile lor uscate, ploaie dela Domnul ca să mai învie ce murise sau ce trăgea să moară, din podoaba câmpului și a naturii. Păreau niște solii ale viețuitoarelor trimise la Atotputernicul, cu rugămintele de a se îndura de ele. Riul de-abia își mâna undele la vale, eecat și el de căldura verei. La câte o cotitură, nisipul ce nu-i mai fugea înainte îl amenința cu oprirea-i din curs. Și, prundurile lui, cu răchita răsucită de dogoarea verei, cum se întindeau pe amândouă malurile, și mai mult făcea să crează, trecătorul, că azi, părăul va seca de tot.

Flăcăii, înaintează tăcuți și gânditori, spre casă. Poate la unii, vor fi răsărind în minte, povețele cele bătrâne de marele păcat pe care-l face omul care lucrează în ziua de sfânt Ilie. Dar e prea târziu...

Ș cum Panaite pare că le înțelege gândul, trece în mijlocul lor unde prinde a încerca să nască ve-

selia. De unul se leagă într'un fel, de altul într'altfel. Unii, răspund după placul arendașului, cu zîmbetul, alții cu tăcerea.

Când să intre în sat, se mai uită odată la clăi, știind că de-aci încolo, nu le va mai putea vedea.

— Ce au clăile noastre? — întrebă pe un flăcău, îngrijorat.

— Ce să aibă, boerule, nimic!

— Cum nimic? Ard clăile!...

Cuvintele lui, îi tăie pe toți la inimă și pentru un timp îi zăpăci: nu știau încotro s'o ia, înspre sat, sau înspre ele.

— Ard clăile, flăcăi-i-i... sbieră arendașul luându-se cu mâinile de păr. Și atât el, cât și ei, stăteau locului, pironiți. Și numai când văzură alți oameni din sat, venind în goană, înspre ele, numai atunci o rupseră și ei de fugă într'acolo.

Flăcările se ridicau spre cer, ca și când sus, ar fi o apă mare unde să se poată stinge. Spicele săreau în toate părțile ca vânturate de cineva. Snopii se mistuiau câte unul, ca în gura mașinei de treerat.

Focul, se întinse dela clae la clae, și într'un timp își uni toate flăcările într'una, care făcea să crezi că arde o întreagă câmpie, arde pădurea care de-abia se zărea, că arde însuși zărea ce din ce în ce se întuneca de fum.

Părea că focul e dat de cineva de sub pământ, că e ajutat de o putere nevăzută, să mistue totul.

Pe întinsul câmpiei, într'un timp destul de scurt, nu se mai vedea nimic: fumul se întinse peste tot, pârînd o perdea căzută între cer și pământ. Satul, se făcuse și el, tot una cu fumul. Numai soarele care se luptă cu întunecimea, părea prin păcla deasă ce se întetase în tot locul, ca o

Românii ardeleni din Dobrogea¹⁾.

De Apostol Culea.

I.

O călătorie prin satele ardelenesti din ținutul dobrogean prezintă un deosebit interes din două puncte de vedere:

Întâi, ca să ne putem da seama de puterea de conservare a tradițiilor noastre românești printre atâtea deosebite nații și credințe din cuprinsul Dobrogei, al doilea, ce forță de expansiune și de infiltrare economică și culturală avem noi ca popor, venind în contact de aproape cu elemente de alte rase și cu alte conștiințe, sub niște împrejurări cu totul caracteristice. Am putea zice că Dobrogea a fost și este încă un fel de laborator de experiențe etnico-sociale pentru punerea la încercare a însușirilor noastre naționale.

Cu aceste gânduri a implecat să colind satele de prin partea ardelenescă a Dobrogei. — „Mocănimea” cum se zice pe aici. Șirul de sate, paralel cu vechile așezări românești de-a lungul Dunărei, începând din dreptul Măcinului și până la Medgidia și Cernavoda, sunt aproape toate pline cu mocani. Apoi, împrăștiati și amestecați cu alte națiuni, îi întâlnim într-o mulțime de sate de-a lungul drumului de fier Cernavoda — Constanța, până la hotarul Bulgariei, dar mai ales în preajma Mangaliei, pe unde stăpânesc cel mai rodnic pământ al Dobrogei. Pe lângă populația rurală e de luat în seamă numărul crescând al negustorilor și industriașilor de origină ardelea-

¹⁾ Din „Cutreierind Dobrogea”, ce va apărea în cursul acestui an.

făchie aprinsă într-o besnă, a cărei lumină e amintită cu peirea, din moment în moment.

Panaîta da târcoale focului, lua bulgări cu care asvârlea ea în cei mai mari dușmani, cu care știa că nu se va putea răfui niciodată, striga fără folos:

— Apă... apă... — nu știa ce să facă.

Și când focul se micșoră într-o movilă de jărăte trecător, când văzu că nu mai e nici o scăpare, se sui în trăsură și porunci:

— Du-mă vizitiu acasă, că de... de... degeaba mai stau; degeaba mai aștept.

Moș Gogonea profită de improjurarea când mulțimea petrecu cu ochii trăsura arendașului, care porni inotând prin praf, făcându-se, totodată, tăcere, și zicând un „Doamne ferește” în vreme ce cu dreapta își făcu o cruce bătrânească, adăogă pentru fiecare căciulă în parte, în auzul tuturor, sfatul lui cel vechiu:

— Voi să știți dela mine flăcăi: sfântul de azi nu dă iertare nimănui; el, unde vede nedreptatea l o g h e ș t e fără milă... Una și bună știe el, mânca-i-aș ochii; să dea în îl cu vină și să mângâie pe îl milostiv...

nă, ce dau nota românească comerțului prin orașe.

Socotind cu aproximație, vom zice că aproape jumătate din numărul Românilor dobrogeni, sunt veniți de „dincolo”. E de notat în special preponderanța numerică și economică a Săcelenilor, aciuati pe aici în căutarea unui trai mai larg și pe care l'au găsit cu îmbelșugare. Dacă s'ar aduna cu toții la un loc, s'ar putea întemeia un nou Săcele, cu mult mai mare și mai bogat ca metropola de peste Carpați.

Sate curat românești sunt numai cele din jud. Tulcea până în dreptul Hârșovii și anume: *Casimcea* (săceleni), *Corugea* (din țara Oltului), *Rahmanu* (săceleni, mocani veniți din veacuri vechi și cojani), *Calfa* și *Canat Calfa* (din țara Oltului), *Ramazanchiori* (idem), *Hogi Orzer* (idem), *Doerani* (idem), *Topolog* (mocani dela Bran și țara Oltului), *Făgărașul nou* (din părțile Făgărașului), *Aigâr Ahmet* (mocani de amestecătură) *Aiorman* (idem și puțini bănățeni), *Cârjelari* (idem), *Urumbei* (idem), *Coium Puzar* (cei mai mulți sunt săceleni). Trecând în județul Constanța, îi găsim amestecați cu cojani (Români din țară) și Bulgari, în *Râmnicu*, *Mahomedcea*, *Cuciachiori*, *Caceamac*, *Șiriu*, *Tortoman*, *Bălăgești*, *Sarai*, *Cartal*, *Carol I.*, *Caramurat* (cu nemți), *Tășpunar* etc. Singurul sat curat românesc din județul Constanța este *Urliua* de lângă *Adam Clissi*. Bănățeni întâlnim în *Mulcioara*, *Arabaggi* și *Felichioi*.

Cu cât înaintăm în inima Dobrogei, spre Mare, cu atât numărul lor scade. Așa îi întâlnim în satele de amestecătură: *Ortachioi*, *Balabancea*, *Ac Puzar* (Mircea Vodă), *Enisala* și până la *Dunavățul de jos*, ultimul sat din colțul N. E. al Dobrogei, de unde începe pustul nesfârșit al Deltei.

Dacă ne lăsăm spre Mare, în părțile Babadacului și mai jos, acolo unde Bulgarii sunt strinși în masă compactă, nu arareori vom zări silueta ciobanului ardelean, acelaș de peste tot locul, mânănd pe paiuri oile Bulgarului chiabur. Și numai auzi în apusuri de soare revărsându-se peste tăcutele sălașuri bulgărești, chioțele și doina noastră, ca o prevestire pentru viitor, în locurile acestea lipsite de cântec și veselie. Mă găsiam astă primăvară într-o comună bulgărească din vecinătatea Mării. Căutam un adăpost pentru noapte și nicăiri nu mi s'a deschis ușa, cu toate rugămintele și hărțile mele oficiale. Un cântec de seară abia deslușit mă chema afară din sat. Am presimțit eu după înțelesul cântării, că într'acolo îmi va fi norocul în noaptea aceea:

Oile stau pe gherghelău
Ciobani trag la făgădău...

Neica Dragomir, de fel de pe lângă Târnave, mă primi cu dragă inimă în coliba sa de paie, sub care mi-am găsit o odihnă destul de plăcută.

Dacă treci în baltă, între brațele Dunărei și cutrieri limbile de pământ printre nesfârșitele stufărișuri și petece de apă asupra cărora veghează doar tristul și singuratecul bătlan, cea dintâi țipenie omească ce-ți iese în cale, este tot ciobanul transilvănean. Alătura de pescarul rus, străbătătorul mocan în căutarea ierbii alese pentru oile sale, este unul din primii exploatare ai Deltei. Nu s'au înțeles la grai niciodată cei doi tovarăși despărțiți

și totuși apropiați par'că de o aceeaș soartă. Dacă s'au apropiat unul de altul câte o dată, e că au ascultat de o poftă a stomahului și nici decum mânați de alt îndemn. Pescarul și-a dat bucuros peștele și strachina cu icre negre pentru mămăliga și colocoșul de brinză ciobănească.

Niciodată nu l'a înfiorat mușenia pustului și nici de lighioanele bălții nu s'a speriat. În vremuri de poi și înecuri, presimte primejdia, căci doar are semnul sigur pe care l'a învățat la școala nevoii. Când au să fie revărsări de apă în baltă, se pune în capul turmei sale și se îndreaptă pe urmele porcului mistreț până ajunge la grindul de scăpare. Niciodată nu dă greș și cu mândrie își spune aceasta. După ce s'a saturat de rătăcirii și viață singuratecă, se lasă de ciobănit. Dacă nu poate prinde fata vre-unui Bulgar înstărit, se mulțumește cu una de nația lui, se așează undeva și se apucă de gospodărie. Aceasta este povestea vieții unui însemnat număr de ardeleni dobrogeni, mai vechi ori mai noi.

Când și cum au venit ardelenii în Dobrogea?

După informațiile istorice, emigrațiile transilvănenilor au început încă de pe vremea lui Mircea cel Mare, cel dintâi stăpânitor al Dobrogei. În primul loc, numeroasele revolte țărănești din Ardeal împotriva asupririlor ungurești, au cauzat așezarea celor mai mulți în pusta dobrogeană, unde aveau cea mai desăvârșită libertate și unde au găsit pășuni din belșug pentru turmele lor. De atunci, din secolul al XIII-lea și al XIV-lea la răstimpuri, până astăzi, s'au revărsat merou în ospitaliera Dobroge, turme morcănești și țuțuiești, de pe la Poenari, Săliște, Săcele și alte părți. Unii dintre ei se reîntorceau acasă; alții însă se stabileau cu totul pe aici, sporind astfel masa românească cu elemente viguroase și întreprinzătoare. Cei cari se așezau în interiorul Dobrogei, printre satele bulgărești, au pierit cu timpul, bulgarisindu-se cu desăvârșire. Așa, ori cine cercetează atent satele bulgărești: *Caramauchioi*, *Cauli Bugeac*, de pildă, poate recunoaște fizionomia românească, iar moravurile, mai blânde aici, ospitalitatea și veselia figurei, întărește convingerea că oamenii ăștia sunt urmașii vechilor mocani. Nimic, nici o amintire nu mai păstrează despre originea lor. Ici colo am întâlnit câte unul care-mi spunea într'o românească ca vai de lume, că părinții părinților lui au fost „austreni”. Mocani bulgarizați mai de curind se găsesc într'un sat din vecinătatea orașului Tulcea, la *Frecăței*. Pierderea lor a provenit din faptul că s'au căsătorit într'un mediu străin cu femei bulgare, cel mai vajnic agent al bulgarismului de aici. Portul, obiceiurile sunt absolut bulgărești. Copiii nu știu nici o vorbă românească: doar ce mai învață astăzi la școală. Dacă-i întrebi ce sunt, îți răspund că sunt Bulgari. Numai fizionomia și numele familiei, — câte un Moroianu, Trandafir, Oprea, Cioacă etc. — mai amintesc obârșia părinților. Trecearea și așezarea mocanilor prin Dobrogea, a lăsat urme în toponimie, care se știe, aproape toată este turcească.

Să cităm din cele mai principale:

Punctul zis *Vadul Oii* din apropierea Hârșovii, este locul pe unde treceau oile

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoiro cu Tuberculin.

dincolo, din vechii timpuri. Vechiul sat *Groapa Ciobanului* spre nord de Hârșova, numit astfel, pentru un cioban venind să se scalde într-o zi de vară, s'a înecat într-o groapă plină cu apă. Satul *Varoș* de lângă Hârșova; astăzi a rămas o mahala a acestui orașel dunărean. Satul acesta a fost întemeiat și populat numai de ardeleni supuși austriaci. Se pomenește de o agenție consulară austro-ungară aici pe la 1867 ș. pe care o ținea un mocan chiabur cu influență. După o legendă, Varoșenii erau teribili la bătaie. Speriaseră și pe stăpânitorii lor turci, cari porecliseră din această pricină pe mocani cu epitetul de „arsâs” (om afurisit, hoț.) Se pare că de aici își trage numele orașelul Hârșova.

Mai în interior e satul *Făgărașul nou*, întemeiat după 1880 de un fost căpitan în armata ungurească, Mihai Popa Radu, care părăsind oastea, a venit împreună cu alți locuitori din jurul Făgărașului, să caute locuri de cultură și de pășunat. După oțativa ani, bietul căpitan îmbolnăvinduse, s'a reîntors acasă în Ardeal unde a și murit. Numele lui se pomenește cu sfințenie în sat.

Alte numiri de obârșie ardelenă sunt: baltă *Mocanului*, dealul *Țuguiațului*, astrozul *Mocanului*, grindul lui *Muică*, al lui *Rozulet*, al lui *Radu*, *Cernețel* de prin părțile sălbatice ale Deltei și a.

Mănăstirea Cocoșului din apropierea *Isacceei* a fost ridicată și întreținută multă vreme de niște mocani. Călugări, foști ciobani, se găsesc până și astăzi. Apoi elementul românesc întemeietor al *Tulcii* al *Măcinului* cuprindea numeroși ardeleni.

Dacă astăzi colonizarea a încetat, aceasta se datorește faptului că pământul atât de larg și ieftin altădată, astăzi s'a strimtorat, pășunile s'au împuținat, iar pe de altă, convenția cu Austria a pus mare piedecă recerei oilor mocănești dincoace. De aceea cutezătorul țuțian a luat drumul Caucazului.

Nu toți mocanii au venit direct din Ardeal. O parte s'au coborât din Basarabia sudică, Bugeacul, după răpirea celor trei județe de către Ruși. Alt număr a trecut Dunărea din părțile Ialomiței și Brăilei, pe unde obișnuiau să-și adăpostească turmele iarna, din cea mai depărtată vreme. Dovadă e mulțimea de cântece ardelenști, de jocuri și unele tradiții ce se întâlnesc în satele din vecinătatea Dunărei, rămăneau oțativa vreme „raiele nemțești”, „sudiți” (supuși) austriaci, sau se deslegau de ori ce protecție străină, întemeind așa numitele „slobozii”. Cele două sate *Sudiți* din jud. Ialomița, apoi câteva *Slobozii*, au fost odată populate numai cu mocani. Sub Fanarioti, când un eflux de coloniști păstori umplea șesul Dunărean, atât Domnii cât și boerii îi ocroteau, dându-le avantaje, nu mai să se facă „raiele”. Încurajarea Bărsanilor și Țuțuienilor (ungurenilor, cum

li-se ziceau și li-se zice și astăzi) era atunci o problemă vitală de stat, pentru că numai aceștia puteau desvolta creșterea vitei foarte redusă în acea vreme, și pe de altă pentru a se popula țara. Astfel, li-s'au dat un ispravnic special („Am făcut ispravnic Ungurilor străini” zicea Domnul); i-s'au înființat o instituție judecătorească aparte pentru acei sudiți, zisă: „Departamentul străinilor pricini”; apoi scutirile de vamă, dajdiile erau foarte mici pentru „străinii sudiți din ținuturile țării Nemțești”).

Nu mai puțin și Poarta încuraja așezarea mocanilor crescători de vite, de oi mai ales, în țările supuse ei. Se găsesc firme împărătești în această privință, prin care se stăruia ca stăpânii turmelor să rămâie „raiele turcești” în schimbul unor privilegii. Atâta brânză, lână, oi mergeau din Dobrogea spre Constantinopol, cât nu veneau din toate părțile împărăției.

De aceea Sultanul se îngrija personal de soarta mocanilor care-și aveau „câștele” (stâni) în cuprinsul pământului otoman. Cu toate acestea așezarea lor în satele din apropierea Dunării a dat mult de lucru Domnilor țării, precum și celor două guverne: austriac și turcesc. Fel de fel de intervenții diplomatice s'au făcut pe lângă Domn ca să se înapoieze Austriei, toți „austrienii” pe motiv că sunt dezertori din armată. Acelaș fel de presiuni s'au făcut și asupra aceloră dintre hotarele Dobrogei. „

Când Dobrogea s'a realipit la țara noastră atunci după stăruința de aproape a marelui Român Mihail Cogălniceanu, mai toată mocănimia de prin șesurile Dunăren, și Buceagul Basarabiei, a trecut Dunărea, unde pășunatul era mai ieftin și mai sigur decât sub Turci. Iată cum povestește un ardelen dobrogean despre strămutarea lor dincolo și despre amintirea lui Cogălniceanu, căruia îi datoresc cu toții recunoștință veșnică: „Când ne-au luat Rușii Basarabia noi am trecut Dunărea aici în Dobrogea. Se întindeau cârdurile de oi dela Reni încoace, cu poștile. Toate drumurile erau numai un behăit și convoiuri cu bejenie. Dobrogea era pustie și sălbatecă. Ne-am trezit și noi cu toată averea în singurătatea asta, cu nădejdea numai în cel de sus. Ce era de făcut? Ne uitam și noi, economii de vite, unul la altul și ridicam din umeri cu neîncredere. Unde să ne așezăm și ce să facem? Parale aveam și aveam și oi destule, dar aici nu era nici o liniște și nici un sprijin. Pe ici pe colea întâlneam câte un sat tătăresc, dar nu te uteai înțelege cu nimeni. Stăteam și noi șațata de ducă. În vremea asta, numai auzim că vine prin Dobrogea ministrul cel mare, coconu Mihalache Cogălniceanu, și care noi îl cunoșteam încă dela Drău-

¹⁾ V. A. Urechiă: Documente privitoare la Istoria Românilor.

²⁾ Hurmuzachi: Documente vol. VII-lea.

cești din Fălciu. Am alergat cu toții înaintea lui și pune-te pe jălanie, că la ce pacooste am căzut aici.

— Mai băieți ne-a zis el, aici e raiul vostru... Ceia ce ați găsit voi în Dobrogea, n'o să mai apuce nici copil de copilul vostru... Scuturați-vă pungile, vindeți ce aveți lipsiți-vă și de oi și cumpărați pământ, c'aveți să fiți bogați.”

Vânzătorul.

Lui Nicu.

Așa a fost de veacuri și chiar la carte scrie
Ca orice om în lume să aibă-o meserie.
De pildă unu-i paznic în funduri de aquar,
Fruntaș dintăi e altul, iar altul toboșar.
Sunt fabricanți de fraze și ntortocheri maestre,
Iar alții, mult mai practici, sunt vânzători de zestre.
Cutare este pictor, cutare autor,
Iar subsemnatul este un mare... **Vânzător:**
Surideți? Meseria e'n orice caz zvantată,
Pot zice că rentează. E marfa căutată:
Vând capete enorme de clovni cu roșe față,
De saltimbaci cari iute de funie s'acată,
Vând capete enorme și goale de irozi,
De divoli cari la umbră se razimă în cozi,
Vând capete suchiate și seci de damblagii,
De care rid cu poftă săgalnicii copii.

O, de-ați vedea în piață întinsă mândra satră,
O năpădesc ștrengarii și câinii toți o latră,
Iar eu, glumeț din fire, așa ca Nicu Metz,
Tocmesc cu musterul și mă ajung din preț,
Iau plata și cu grije pun banii la chimir,
Când nu'mi place, ca Goldiș, rostesc un „hai sictir”.
Pun sticla noet lagură și sug una din vutcă.

Pe capul lui Herr Goldfisch de pildă cer o dutcă,
Mai mult să cer eu nu pot, că-i negru cum e tuciu.
O dutcă și-o groșită eu cer pentru-al lui Suciu.
Pe Mangra o lățcaș, că-i cap de-arhiereu,
Cu'n zlot și jumătate dau capul lui Marșeu.
Un cap de-al lui Vecerdeș îl dau cu doi creștari,
Pe Horea — mi-e prieten — cu patru icusari.
Și lumea se 'mbulzește, când eu încep să strig
Că dau cu'n galben capul Rozicăi lui Covrig.
Cu trei nemțești e capul lui Gusti Lauran,
Dau gratis căpățana lui Vică Moldovan,
Căci, de, ca negustorul, eu nu uit să țiu seamă
Că am nevoie'n lume de-o leacă de reclamă.
Cu trei pițule capul lui Braniste îl vând.
Acesta-i Samurache. O, cătu-i de plăpând!

Tăcere! Iată capul lui Vajda-Vaidel
Un leu și cinci parale e prea mult pentru el?
Regret, dar nu pot altfel, iubitul meu norod,
Să nu uitați c'acesta e cap de voevod.
Ian vezi cum scoate limba ca sprintenii ghiduși,
E cea mai caraghioasă figură 'ntre păpuși.
Un mecanism cu schepsis ascuns sub limbă are,
Și, când îl tragi de ață, răcneste sus: Tradare!
Și uite, nu'l pot vinde. Amarnic ghinion!
Poftiți, aici e capul lui doftoru Ion,
În lumea literară e frate bun cu Smara,
Articole el scrie și cronice la „Seara”.
Poftiți, intrați, căci iată închide negustorul!
Și lumea dă năvală și ride 'ntreg poporul
Alege fiecare ce-i place-așa în pripă,
Iar eu, ca titirezul, n'am liniște o clipă.
Când vine însă noaptea, dughiana îmi închid,
Desfac frumos „Românul”, citesc, și rid și rid!...

Râmurel.

³⁾ I. Adam: Constanța pitorească.

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Noua direcție românească.

(Octavian Goga, *Insemnările unui trecător*. Arad. Tribuna. 1911 pag. 287).

În numărul pe Ianuarie a. c. al excelentei reviste unghurești „*Huszadik Század*”, care apare în Budapesta sub conducerea cunoscutului sociolog Dr. *Jászi Oszkár*, s'a publicat cu titlul de sus o interesantă dare de seamă asupra cărții dlui Goga. O dăm și noi în traducere românească, pentru ca publicul cetitor să vadă, cum apreciază o seamă de oameni străini dar obiectivi, cu întinsă și temeinică cultură apuseană, opera dlui Goga, atât de răstălmăcită și depreciață în vremea din urmă.

„Peste cincizeci de prim-articole, strinse într'un volum, formează un adevărat magazin de documente pentru ilustrarea aceluia trist și demădănduit războiu, pe care-l poartă românimea din Ungaria împotriva Ungariei ciocoiești. Articole politice de actualitate, tratate, cari strinse în volum își pierd ce-i drept aroma de actualitate dar aruncă o lumină caracteristică asupra luptelor anilor din urmă și asupra pregătirilor pentru războaiele viitoare. Poetul, cel mai mare cântăreț în viață al Românilor, se înfățișează ca luptător, indicând conducătorilor români o direcție nouă, aducând nuanțe noi în așa numitele tânguiri monotone. În opoziție cu rigizii politicieni de partid, poetul Goga accentuează, că trebuie să se sfârșească cu politica sentimentală, că tiradele glorioze dacoromane trebuie înlocuite cu cifre statistice, cu cifre rigide, soci dar indiscutabile cari vor vorbi de mizeria neagră a satelor noastre... (pg. 38).

Răsfoind până la sfârșit această carte voluminoasă înaintea ochilor noștri învie ca o icoană de mozaic toată suferința, mizeria și amărăciunea acestui popor de trei milioane. Goga-poetul, a privit până la o vreme numai din înălțimi le munte rîul murdar (Pro domo), lupta comună, cântând suferințele neamului său izolat de lumea externă. Dar vultoarea vieții îl emulge și pe Goga, se scoboară în câmpul de luptă, deși își dă seama că-i va rupe cununa de lauri, dar nu poate să rămână numai poet, izolându-se, când afară bântue războiul, urlă durerea...

Și în cele 50 de articole putem să-l urmărim în acea lume posomorită, unde-l așteaptă pe Goga numai suferință și luptă, unde frunzele cununei sale de lauri se prefac una după alta în spini. Cu moaștom oamnei aceluia sat românesc uitat închis în șirul de munți sterili, între cari preotul e tatăl de familie, el este conducătorul poporului, care sapă, lucră, luptă și suferă împreună cu el (Chemarea preoției noastre) și aceasta icoană lămuritoare faptul, că până când preoția românească se erată foarte indiferentă pentru problemele teologice, până atunci cea mai de seamă chestiune pentru popor este chestiunea preoției. Preotul român e numai în mod secundar servitorul lui Dumnezeu, poporul nu așteaptă dela el mângăiere religioasă, ci îndrumări și apărare în năcazurile sale foarte profane. Din aceasta vom înțelege motivul, care a îndemnat poporul românesc din Ungaria afirmativ atât de bigot, să privească nu cu desăvârșită indiferență, ci cu antipatie categorică cea dintâi revistă teologică românească. Ei n'au nevoie de duhovnici cari să se roage și să predice, ci de luptători cari să-i conducă în luptele grele ale vieții. Singur preotul român este al poporului, căci deputații lui plutesc în altă atmosferă, aceia nu sunt înțeleși de popor și nici ei ne' înțeleg pe acesta, iar advocații români consideră numai drept un isvor de venit pe bieții oameni năcăjiți. Fără preot ar fi cu desăvârșire părăsit poporul, pe care numai cărticia de dare îl leagă de stat.

Goga urmărește apoi pe copilul de țaran, pe care tatăl său cu opimei îl duce la oraș. Să-l inserie în școala unghurească, acolo între copiii de gentry. Zugrăvește în culori plastice ael fel de stăruință pedagogică specifică, care în loc de instrucție își pune toate puterile pentru opera de maghiarizare și astfel e firesc, că nici nu instruește nici nu maghiarizează, ci crează în schimb ura înversumată între tinerimea română și maghiară. Școala

a prefacă ura de clasă în ură de unguri, pentru că ărintele rămas la coarnele plugului urăște în supritorul său numai pe stăpân, pe când cu crearea adevăratei uri contra unghurilor se pot lauda exclusiv școlile unghurești, acei pedagogi maghiari, cari persecutau pe tânărul Goga, pentru că îndrăznia să-și publice în „foaia valahă” Tribuna, versurile cari cântau frumsetile primăverii. „E o primă a împiedecă școala în adevărata sa chemare, care este instruirea, spune Goga, și în câteva articole frumoase explică aceasta. Școala „de maghiarizare” crește numai agitatorii naționaliști și negații, iar pentru aceste rezultate e cel puțin pagubă să fie jertfită adevărata chemare a școlilor. Și universitatea!

„Copiii nimănu” stau cu desăvârșire izolați în marea de dușmani; profesorii le distrug idolii în accese de desfătare, colegii străini îi exclud dintre ei și așa se naște între ei solidaritate completă. În biblioteca universității din Cluj cărțile românești sunt în mod pozitiv excluse, și universitarii români se conving repede, că ei numai așa mai pot exista, dacă își crează singuri aceea, ce colegii lor mai norocoși primesc de-a gata, dacă și eluții singuri acele drepturi, cu cari alții se nasc...

De universitatea unghurească teme Goga tinerimea, pentru că pe cei neorientați și părăsiți din rîndurile ei, ușor îi seduce scripitoarea, guraliva „Ungarie oratorică”.

Goga ne conduce apoi la sat, care se depărtează treptat de orașele noi, la orașele, în „micile noastre garnizoane”, unde toți factorii stau în război unii cu alții și cu sine, întorcându-se la aceia, pe cari îi învinuie de toate aceste năcazuri, la deputați. Din scrisorile lui Goga cunoaștom mai bine pe actualii deputați ai românilor, cari de altfel nu vor fi recunoscători lui Goga, pentru icoana ce le-o dă. Acest război este lupta tinerilor cu bătrînii și trebuie să notăm, că până când ai lui Goga tratează cu obiectivitate liniștită chestiunile gingașe, adversarii lor îi atacă cu adevărată înversumare tinerească. În acest război se conturează umbrele viitorului, și pentru acest motiv trebuie să ne ocupăm de el mai amănunțit. Între împrejurările actuale deputații români naționaliști nu pot juca în parlament un rol mai însemnat, și toată energia lor se irosește în o politică de tânguire fără scop și infructuoasă, depărțându-se în aceeași vreme tot mai tare de popor. Între astfel de împrejurări, Goga găsește rolul deputaților în luminarea poporului, dar își întoarce privirea decepționat în fața acelor dări de seamă, pe cari le țin poporului cei mai mulți din actualii deputați. E o pură oratorie irațională, politică sentimentală, o edificare pe patimile mulțimii, în loc de a fi luminat poporul și a i-se zugrăvi realitatea.

„Mai multă cultură în politică”. Acest punct de vedere și-l dezvoltă amănunțit în numărul din 15 Octombrie al „*Tribunii*”, care e o adevărată desfășurare de steag. „Să vorbim sincer; nivelul intelectual al vieții noastre politice a scăzut foarte adânc... Politica fiecărui popor din jurul nostru e așezată pe temelii naționale...” în vreme ce în actuala politică românească naționalistă stăpânește sentimentalismul. Nime nu se ocupă astăzi de situația poporului românesc, cuvântările „încep cu oh! și măntue cu ah!”, dar nu părăsesc vechi ogase. Îndrumă la exemple unghurești pe cari le-au urmat numai în cerescentele lor păgubitoare. „Acela au o revistă științifică *Huszadik Század*, care de zece ani săvârșește propagandă cu mijloace științifice, au o prețioasă bibliotecă sociologică cu cărți originale și tradueri... pe când la români această muncă nici n'a început încă. Toată actuala politică română naționalistă se învârte în jurul lăzincii „solidaritate națională”, dominând chestiunile politice de partid. Asupra ori cărei întrebări care poartă manta politice de partid, pronunță „*Tabu*”, rupând astfel orice legătură cu poporul.

În jurul acestor chestiuni bântue războiul, care deja de un an și jumătate a despărțit în două tabere românimea din această țară. Lângă Goga se însiruse scriitorii români, tinerimea română, pe când partida contrară o formează o parte a comitetului național. Lupta de un an și jumătate a adus poetului multe amărăciuni, cei mai credincioși oameni au părăsit steagul — trecând de partea contelui Stefan Tisza. O întreagă serie de articole sumbre, se ocupă de aceste fenomene, „A murit un om...” Modul de luptă al adversarilor noștri, se reduce la părăsirea renegaților și insul-

țarea Românilor...” Iar poporul este și mai părăsit și mai neorientat. Poetul e obosit, demădănduit.

Nemărginită bola'a nopții,

Ascultă-mi glasul zbuciumării
Nepuțincoase și deșarte...

Dar nu renunță la război. Pacea i-se întoarce în euflet și cumpănește cu obiectivitate și răceală evenimentele. Abia printre rînduri de mai puțină căte odată poetul. Episcopul român merge în strălucire biserică la statuia lui Kosuth creatorul „libertății unghurești”, pe când noi n'avem voie să ridicăm un monument deasupra mormântului fără semn al aceuia, care a fost luptătorul pentru libertatea poporului românesc; abia gorumul uriaș din Cebea de mai arată mormântul părăginit...

Amărăciunea Românilor din Ungaria, steagul luptelor din viitor se desprinde din aceste 56 de articole, cari ar trebui cetite de toți aceia, cari se ocupă de chestiunea națională română. Dar cu deosebire poate servi drept lectură folositoare acelor, cari conduc politica unghurească. Din această carte voluminoasă ar putea înțelege cât de nefolositoare, sterilă și primejdioasă este actuala politică de maghiarizare, și cât de erminal de neghioabă este acea soluție a problemei, care crește renegați și persecuți, jignește și chinuiește poporul. Din acest volum pot înțelege și pot ști, că în sânul românimii ardeleno s'au ivit noi luptători, cari în locul politice sentimentale, continuă războiul întemiate pe cifrele rigide; cari disprețuind concesiiile în favoarea celor puțin luptă pentru fericirea poporului; cari în locul cătorva corifei așază în falangă de bătaie milioanele poporului ce pătimeste. Și în vreme ce Tisza și cu ai săi sugrumă partidul național român până când ei umblă să prindă în hap marghiști:

Das alte stürzt, es endert sich die Zeit
Und neues Leben blüht aus den Ruinen.

A. V.

Liga balcanică

București, 17 Ianuarie v.

D. Carol M. Korne, președintele Societății culturale „Liga balcanică”, va începe în curând publicarea unui ziar „*L'Echo des Balkans*”, prin care va propaga și în scris „înfrățirea popoarelor din Balcani”. Scopul ziarului se lămurește pe deplin din discursul rostit de d. Korne la o ședință recentă a Ligei.

Iată ce spunea d. Korne:

„Societatea noastră împlinește astăzi 2 ani și 4 luni dela constituirea sa. Sunt al treilea președinte al societății și constat cu plăcere că Liga Balcanică a făcut progrese serioase, și va duce o viață lungă și prosperă, căci este pusă pe bazo sănătoase și urmărește un ideal frumos.

Într'adevăr, mai mult decât ori când, scopul nostru, „înfrățirea popoarelor din Balcani”, este la ordinea zilei și știți văzut cum, în toate statele din Balcani, se agită chestiunea unei confederațiuni balcanice.

România nu este geograficește un stat balcanic; însă noi socotim că este o chestiune vitală pentru România de a face parte din o eventuală confederațiune balcanică și de a nu rămânea izolată și slabă, între colosul rus la nord, Austro-Ungaria cu Triplicea la vest și Confederația balcanică la sud.

Aceasta atât din punctul de vedere economic, cât și din punctul de vedere politic.

Trebuie să ne punem cât mai viguros pe lucru, pentru a căpăta cât mai mulți aderenți la modul nostru de a vedea, făcând atentă și atrăgând din partea noastră opinia publică și conducători luminați ai acestei țări.

În primul rînd trebuie să facem să apară organul societății noastre, „*L'Echo des Balkans*”, apoi să facem conferințe în țară și în străinătate și să dăm tot felul de serbări, pentru crearea fondului nostru de propagandă, de burse, de premii, de ajutoare de tot felul.

Dela Dr. depinde reușita noastră. Prevenționi în număr mare societatea noastră, faceți noui aderenti printre rudelo, prietenii și cunoștinții noștri și vom învinge toate greutățile și vom spulbera toate uneltirile dușmanilor noștri.

Mai ales acei dinre Dr. naturalizați sau nenaturalizați, care faceți parte din popoarele din Balcani, trebuie să ne aduceți pe toți conaștinii voștri și să considerați societatea noastră ca strajă; voi asculta toate păsurile voastre și mi voi da oate silințele pentru a vă servi în ori ce împrejurări.

Așa dar la muncă pașnică, dar rodnică!”

Declarație.

Revoltat până în suflet de felul cum d. Goldiș a îndrăsnit, îngrijindu-se a-mi lua orice chip de apărare, să-mi atace onoarea personală, mi-am luat azi satisfacție, insultându-l în stradă. Nădăjduesc că „asanatorul vieții publice” îmi va trimite pentru aceasta insultă martofii săi.

Asta cu atât mai vârtos, cu cât atunci poate avea loc și juriul de onoare pe care mi-l-a propus din nou, care va avea însă nu numai asupra mea, ci și asupra sa. Om curat cum e, sper că nu va sta nici un moment să accepte acest juriu, pe care eu cu „18 puncte” îl primesc, — cu atât mai vârtos că nu poate desigur rămâne cu insulta gravă care i-s-a adus.

Arad, 1 Februarie 1912.

Sever Bocu.

Din viața lui Fridrich Hebel.

În cel mai recent număr al revistei „Oesterreichische Rundschau” își continuă cosilierul de curte Richard M. Werner publicarea scrisorilor lui Hebel adresate prietenului său Franz. În această serie de scrisori se reoglindește situația grea a poetului. Necesități externe, îndoeli interne, nutrean indispoziția deprimantă, care stăpânea ființa poetului. Și totuși din vreme în vreme sbumnia la suprafață acel simțământ mândru neînșelător — de-ai fi unul dintre cei puțini aleși — cu atâta tărie încât îi înșira o judecată prea aspră față de alții. Un fragment interesant din aceste scrisori e următorul:

„...fiind existența mea avizată numai și numai la productul meu literar, trebuie, de îndată ce nu voesc să ajung robul stomacului, să mă acomodez — cam deja de o lună și jumătate — și să mă nutresc numai cu pâne goală fără mâncare caldă. O astfel de viață aș suporta ușor, știind, că întotdeauna așa are să fie, dar gândul, că în viitor — poate decurind — voi avea — în abundență — tot ce-mi lipsește acum, îmi îngreunează situația mea câte odată până la insuportabil, deoarece în conștinu îmi sună în urechi: de ai avea numai un om, care să-ți imprumute ceva bani, nu ai duce lipsă și mâne iai putea replăti! Mi-e iertat să mă cuget astfel, pentru că știu cine sunt și cât însemnez în vasta literatură germană. Se înțelege, e întrebarea numai, când mi-a pușca da draga mea țară, ceoace pe veci nu-mi poate refuza. Kleist a fost după Goethe cel mai mare dramaturg, pe care l-am avut vre-odată și desi e înmormântat din anul 1811, totuși cât de puțini sunt cari îl cunosc. Pe când Teodor Körner, acel măturoi mizerabil, despre care se zicem și numai un cuvânt e mult, trece încă tot de-o păpușă, din care cu vremea o să iese un Herme.

Gânduri de acestea, cari duc la ideea unei ursite demonice, care, într-o cât are voie, se așează între cauză și efect și ordinea naturii, mă descurajează câte odată cu desăvârșire. Totuși caut să mă scap de ele și

mă ocup de prezent cu prolocurarea și decopierea tuturor poeziilor mele pentru a le pregăti de tipar. Silit numai mă bag în această întreprindere, nu doar că n'as fi în clar cu această muncă — acest period a trecut de mult — ci numai într-o cât privește cantitatea și fiindcă eu — lipsit de ori și ce hipocondrie, aștept dela vioiciunea spiritului meu încă mult pentru anii viitori. Și știu, că criticii îmi vor face complimente, căci la librării ele se prefac în argint și aur”.

col.

Cronică externă

Stare de asediu în Lissabona. Cu săptămâni înainte s'au declarat rînd pe rînd grevele diferiților muncitori în întregă Portugalia. Guvernul nobănuind intenția acestor greve, nu a luat măsurile necesare contra greviștilor, ci a lăsat dezvoltare liberă a evenimentelor. Acum însă când aproape toate breslele muncitorilor au sistat lucrul, când greviștii se dedau la acte distrugătoare a înțeles și cărmuirea țării, că aceste greve comportă o mare primejdie pentru republică fiind inspirate și ajutate de monarhiști. Era dar să fie o lovitură de stat, venită pe neașteptate, ca apoi în înăbușeala pricinuită, rupele monarhistice ce se află la hotarele țării să poată opera cu rezultate.

Gravitatea acestor stări de lucruri, a îndemnat în sfârșit guvernul să ia cele mai severe măsuri, pentru înăbușirea mișcării greviștilor, ce are caracter evident revoluționar.

Față de bombele cu cari operează greviștii, guvernul a ordonat starea de asediu în Lissabona.

Referitor la situație se dau următoarele știri:

Pentru starea de nesiguranță ce domnește în capitală guvernul a instituit tribunalul militar, suspendând constituția. Sarea de asediu e declarată numai în Lisabona, unde tulburările au luat proporții amenințătoare. Muncitorii au atacat miliția trimisă pentru menținerea ordinii, aruncând bombe asupra soldaților. Mulți soldați au fost omorîți. Clubul muncitorilor este baricadat, așa că numai cu mare greutate a putut pătrunde miliția în apartamente unde se aflau la vre-o 400 de persoane. Comandantul somându-i să se predea muncitorii s'au supus. Au fost imediat transportați pe un vapor. Intre cei deținuți se află mulți dintre conducători.

La vestea despre arestarea conducătorilor mulțimea a atacat tramvaiul, oprind circulația. Poliția face toate eforturile să pună mâna pe autorii intelectuali ai tulburărilor, cari se cred a fi monarhiști. Această mișcare revoluționară se aduce în legătură cu trupele monarhistice la hotare, cari se așteaptă a năvăli în țară.

Se mai susține știrea, că pentru asigurarea intereselor proprii, Germania și Anglia au trimis câte un vas de război în apele Portugaliei.

Revoluția în Ecuador. Orașul Quita, capitala republicii sudamericane Ecuador, a fost în săptămâna trecută teatrul unor sângeroase scene revoluționare.

După bătălia dela Japuachi, unde atât trupele revoluționare, cât și cele republicane au suferit pierderi enorme au fost prinși cinci generali revoluționari și internați în închisoarea din Quita. Când a auzit publicul de capturarea celor cinci căpetenii, a dat cu furie asalt închisorii pentru a-i lîșea. Într'un moment cinci mii de oameni au înconjurat fortăreața voind să-i spargă zidurile. Sentințele au slobozit câteva salve, calcând la pământ primele rânduri ale mulțimii, care înverșunată și mai rău a spart porțile închisorii și tîrît în piața publică pe cei

cinci generali dimpreună cu soții lor făcuți prizoneri. Aci i-a ucis în modul cel mai barbar și cadavrele lor le-au ars pe loc anume făcut, în strigătele de batjocură ale poporului infuriat.

INFORMAȚII.

ARAD, 1 Februarie n. 1912

— **Jubileul unei comune.** Anul acesta se împlinesc 100 de ani de când mai multe familii tiroleze, alungate de oștirile lui Napoleon, s'au refugiat în comitatul Caraș-Severin și, cu îngăduirea Regelui, au înființat în cercul Bocșei comuna Königsgnadon.

Consiliul comunal a hotărât să comemoreze acest jubileu centenar organizând, la toamnă, mari serbări jubulare împreunate cu o expoziție agricolă.

La serbări va fi invitat și Maj. Sa.

— **Demonstrația studenților croați.** Din Zagreb se comunică: Studenții universitari convocând o adunare, pentru discutarea chestiei universităților din Ungaria și Croația precum și pentru discutarea situației politice în legătură cu numirea noului Ban, Dr. Cuvaji, rectorul temându-se de vre-o eventuală manifestație, le-a interzis întrunirea în sala festivă a universității. Studenții s'au adunat în piața dinaintea universității unde poliția împreună cu jandarmeria concentrată pentru această zi la Zagreb trăsese un cordon. Prezența forței publice n'a înfricat tinerimea, care ca demonstrație a cântat înaintea deschiderei adunării imnul național croat. Dabia au terminat însă cântarea și poliștii și jandarmii postați în cordon au tăbărit asupra lor, împrăștiindu-i cu loviri de sabie și pușcă. Atacă acesta sălbatoc al poliștilor, a produs o mare învâlmășeală în rândurile studențimii. Au fost multe răni și câțiva s'au rănit grav.

Dintre conducătorii studențimei 5 au fost deținuți și escortați la secție.

Cu privire la această manifestație și la atacul sălbatoc al poliștilor, se telegrafiază din Viena: Poliția aflând că studenții voiesc să demonstreze înaintea ministerului unguresc și împotriva banului a luat toate măsurile ca să împedecă ori ce manifestație. Astfel a înfățișat adunarea dinaintea universității și a împedecat retragerea spre palatul ministerului unguresc.

— **Caz de moarte.** Ni-se serie din Lugoj: Vrednica matroamă română din Bănat, văd. *Hermína Dr. A. Maniu*, a răposat în Domnul Dumnezeu în 28 Ianuarie în Arad în etate de 69 ani. Osemintele pământești au fost aduse Martă, în 30 Ianuarie în Lugoj, cari au fost astrucate cu o pompă deosebită în cripta familiară. Actul funebru a fost celebrat de protopresbiterul Dr. G. Popovici, cu asistența preoților Iosif Tempeș, Dim. Soceneanța și a diaconului G. Joandrea. După actul funebru protopresbiterul Dr. G. Popovici a ținut cuvântarea panegirică, publicistul Dr. V. Branisco a ținut o vorbire în numele societății române din Lugoj, iar diaconul-inv. G. Joandrea a rostit un discurs în numele școalelor rom. din Lugoj și Oravița. Odihnească în pace!

— **Drăgos Sándor.** Notarul cercual din Budureasa (com. Bihorului) dl *Drăgos Sándor* adresează ziarului unguresc „Nagyvárad” o scrisoare în care, luând apărarea banchetului dela episcopie română gr. cat. din Orade, își îngăduie câteva observații naive la adresa „ultraștilor”, — dintre cari d-sea face parte.

Observația culminează în declarația că „Ungurii ne sunt stăpâni” și, în consecință, nu este de căderea noastră să criticăm faptele lor...

Sluga nici nu poate vorbi altminteri... Noi, însă, nu vrem să fim slugi nimănu.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de paste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

— Un mediu hipnotic pe banca acuzaților. Tribunalul din Praga avea să delibereze zilele trecute în procesul unui controlor de căi ferate — frate cu șeful de garnizoană Versbach din Viena — fiind acuzat pentru fals în acte publice. Cazul s'a întâmplat când cu descoperirea falsificării în diplomele de nobletă. Despre Versbach încă se spunea că își va pierde rangul de nobil nefiindu-i actele în regulă și atunci ar fi falsificat o matriculă. Inculpatul în apărare spune că el nu se știe vinovat pentru astfel de fapte și dacă totuși ar fi falsificat, aceasta s'a întâmplat fiind în stare hipnotică. Medicul său încă era de față și pentru a adevăra spusele inculpatului a pronunțat două cuvinte cari l'au adormit pe loc. Apoi cu medicul tribunalului a făcut mai multe experimente pentru a dovedi că de fapt Versbach e un mediu hipnotic foarte bun. Curtea cu juri, și chiar și publicul adânc impresionat, a aflat de bine să amâne dezbaterile pentru ziua următoare, când se vor aduna probe satisfăcătoare cari să învedereze nevinovăția acuzatului.

— Fugă cu aeroplanul. Autoritățile din Hollanda au prins pe un croitor — acum câteva luni — și l'au arestat pentru spargere. Condamnarea se făcuse pentru mai mulți ani, dar croitorul șmecher abia împlinise câteva săptămâni și a șters-o. A ajuns în Franța, unde din nou a fost arestat, după ce-l prinseseră furând. Puțin a stat însă și de astă dată închis căci un frate a lui, pilot, l'a luat frumusește în aeroplan și l'a trecut peste hotarul german. S'a dovedit că același frate al lui îi ajutase să fugă și din Hollanda. Urmarea va fi că în locul croitorului va fi închis aviatorul cu aeroplan cu tot.

— Un ajutor de stat pentru văduva Tolstoi. Conflictul moștenitorilor averii lui Tolstoi din cauza neînțelegerii la împărțea, au avut darul să atragă atenția lumii asupra lor și pentru a curma vertele a venit statul și după cumpărarea manuscriselor rămase de celebrul scriitor, a hotărât să-i împace.

Unul dintre cele dintâi mijloace în scopul împăcării e gestul făcut de țară, prin care asigură văduvei contese Tolstoi o rentă anuală de zece mii ruble.

x Dacă vorești să bei ceai ieftin, poți să încerci, căci litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite licheururi 50 fil. un litru esență de rachiu 20 fil. și un litru esență pentru rum 40 fil.

Preservative pentru bărbați și dame bucata 40 fil. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de branșe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Piața Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

ECONOMIE.

Urcarea capitalului la „Albina”.

Precum suntem informați — scrie „Revista Economică” — în curând se va înlăptui o veche dorință a cercurilor conducătoare ale primului nostru așezământ financiar și a detentorilor scrisurilor fonciare emise de acest institut.

Direcțiunea „Albinei” în o ședință recentă a sa a hotărât a crea *fondul de garanție de K 3.000.000*—, ca astfel scrisurile fonciare emise de „Albina” să ajungă a fi scutite de dare.

În acest scop Direcțiunea a hotărât a propune proximei adunări generale a „Albinei” se va ținea în a doua jumătate a lunii Martie a. c., *urcarea capitalului social la dublul celui actual, dela K 3 mil. la K 6 milioane*, din care o parte se va întrebuița — împreună cu actualul fond de garanție special de K 500.000 și cu o parte a fondurilor de rezervă — pentru crearea fondului amintit de K 3 milioane.

Noua emisiune de 15.000 acții a K 200 se va face în sensul statutelor tot sub condițiile emisiunilor anterioare, adică *cu prețul nominal de K 200*—, plus o taxă de emisiune de K 10.— de acție, având fiecare acționar actual preferință de a opta atâtea acții nouă, câte acții vechi sunt trecute pe numele lui în registrul acționarilor.

Prețul acțiilor se va plăti în 5 rate egale în intervaluri de 3 luni cu începere dela 1 Iuliu 1912; se vor putea însă plăti și mai multe rate deodată, după cari se vor rebonifica 5 procente interese.

Acțiunile din emisiunea nouă vor participa la dividendă numai cu începere dela anul 1913.

Terminul pentru optare s'a fixat pe ziua de 15 Iunie a. c.

În legătură cu modificarea statutelor necesitatea de noua emisiune se va modifica și §. 36 al statutelor, înmulțindu-se numărul

rul membrilor consiliului de Direcțiune dela 12 câți sunt de prezent — la 15 membrii.

Nu putem decât să salutăm cu bucurie această nouă întărire a primului nostru institut financiar. Semnarea noului capital, dată fiind bonitatea primă a acțiilor „Albinei” se va face firește, numai decât în primele zile ale emiterii listelor de subscripții.

Aviz. Venindu-ne la cunoștință că anumite persoane, despre care știm pozitiv că sunt în serviciul societăților de asigurare străine, se girează și prezintă publicului nostru românesc ca și cum ar servi și reprezintă banca noastră de asigurare, prin aceasta aducem la cunoștința tuturor celor interesați societății noastre, că reprezentanții noștri sunt provăzuți cu plenipotență în regulă extradată de direcțiunea Băncii generale de asigurare. Astfel cei ce nu ar putea produce o astfel de plenipotență, rugăm să nu fie onorați cu nici o încredere din parte publicului nostru.

La timp potrivit societatea noastră va publica lista reprezentanților ei din singuraicele localități, precum și a funcționarilor săi voiajari. Sibiu, la 24 Ianuarie 1912. Banca generală de asigurare.

POȘTA REDACȚIEI.

Sibiu. Este adevărat. Premiul de 1000 de coroane l'a avut Samurache. Alceva n'a avut.

Unip. Am răsfoit colecția anului, dar n'am putut da de apelul indicat. Trimiteți contribuția D-v. la „Fondul cultural” al unei dioceze. Sunt nenunțate școlii cari așteaptă ajutor.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Samuil Iacob, Krajnikfalva. Am primit 25.60 cor abonament până la finea anului 1911.

Ioan Oncu, Tomești. Am primit 10 cor. în abonament. Pe anul 1911 cor. 6 și pe anul 1912 cor. 4.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografie. Nichin și cons.

Leon Tolstoi.

308

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

După un al doilea pahar de punș, Napoleon se retrase pentru a se odihni o leacă înainte de opera serioasă care-l aștepta a doua zi. Bătălia aceasta îl interesa așa de viu, încât nu putu să doarmă și cu tot guturaiul care-l supăra, el eși pe la trei din noapte din odaia sa de culcare, suflându-și nasul cu sgomot.

El întrebă dacă nu cumva rușii se îndepărtaseră din posturile lor; focurile dușmanilor ardeau mereu.

— Ei bine, Rapp, întrebă Napoleon pe aghiotantul de serviciu, care e părerea d-tale: vom birui noi astăzi?

— Nu mă îndoesc, Sire.

Napoleon îl privi.

— Vă aduceți aminte, Sire, de cuvintele pe cari mi-le-ați spus la Smolensk: vinul e seos, el trebuie bănt. Împăratul se întunecă și rămase mult timp fără să vorbească, cu capul în mână.

— Biata mea armată, făcu el deodată. Grozav s'a micșorat dela Smolensk încoace. Șansa e o adevărată curtezană, Rapp; am spus-o în totdeauna, și încep a mă convinge personal. Dar garda, Rapp, garda este intactă?

— Ea este intactă, Sire.

Napoleon luă o pastilă, o duse la gură și își privi ceasornicul. N'avea poftă de somn; noaptea era încă adâncă și nici un chip să-și omoare vremea, deoarece

toate poruncile erau deja date și pe cale de a fi executate.

— S'a distribuit armatei biscuiți și orez? întrebă Napoleon cu severitate.

— Da, Sire.

— Și orez?

Rapp răspunse că transmisese poruncile împăratului în ce privea orezul. Napoleon clătină din cap ca și cum nu ar fi fost sigur că ordinul său fusese împlinit.

Un valet mai aduse punș. Napoleon ceru un pahar și pentru Rapp și începu să soarbă romul fără nici un cuvânt.

— Nu mai am nici gust, nici miros, făcu el apropiindu-și paharul de nas. Ce mă tot inundă ei cu teoriile lor? Ce este medicina când nu e în stare să vindece nici de guturai? Corvisart mi-a dat aceste pastile dar ele nu îmi folosesc de fel. Omul nu e în stare să vindece vre-o boală. Corpul nostru e o mașină acționată pentru viață; lăsați viața să se apere ea singură, ea va isbui mai bine decât dacă o împiedecați cu medicamente. Corpul nostru e ca un orologiu căruiu îi e dat să meargă un timp hotărât. Corpul vostru este o mașină de viață, iată totul.

Și odată la capitulul definițiilor în care se complicea, Napoleon rosti deodată:

— Știi d-ta, Rapp, ce este arta militară? întrebă el. Artă de a fi, la un moment dat, mai tare decât inamicul. Ea nu este altceva.

Rapp nu răspunse nimic.

— Măne vom avea de a face cu Kutuzow. Vom vedea noi ce va ieși și de aici. Ti-aduci aminte, la Brunau, pe când comanda armata; timp de trei săptămâni de zile nu s'a urcat nici odată pe cal ca să inspecteze forturile. Vom vedea.

Iar privi la ceasornic. Erau abea ceasurile patru.

Nu îi era somn. Punsul se băuse, nu știa ce să mai facă. El se plimbă câțva prin odae, își îmbracă o redingotă mai groasă, își puse pălăria pe cap și ieși din cort.

Noaptea era neagră și rece; o umiditate impalpabilă cădea din cer. Focurile armatei franceze ardeau încetșor, și departe, prin fum, se deosebiau focurile armatei rusești. Peste tot stăpâna tăcerea și se auzea limpede mersul trupelor franceze cari începeau să ocupe pozițiunile.

Napoleon se plimbă pe dinaintea cortului său, privi la focuri, ascultă mersul armatei și trecând prin fața unui voinic soldat dela gardă care se întepeni mai tare în fața împăratului, el se opri.

— În ce an ai început să servești? îl întrebă el cu acea bruschetă militară mângâioasă pe care o aveau ori de câte ori vorbea soldaților săi.

Sentinela răspunse:

— Sunt dintre veterani.

— A! un veteran! Vi-s'a împărțit azi orez?

— Da, Majestatea Voastră.

Napoleon înclină capul și se îndepărtă.

La ceasurile cinci și jumătate, împăratul se îndreptă călare către satul Sevardino. Începea să se lumineze de zi, cerul se înseninase, Un singur nor plutea spre răsărit. Un bubuit de tun isbucni deodată la dreapta, mugii o clipă și expiră în calmul general. Câteva minute trecură. Un al doilea, un al treilea bubuit isbucniră și aerul se clătina; a patra și a cincea lovitură vibrară moș aproape, apoi altele și altele, se ciocniră, se contopiră și răspundeau. Napoleon se apropiă cu suita sa de odata Sevardino și descăleci. Partida se angajase.

(Va urma.)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

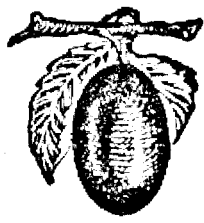
in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”).

Un viier caută slujbă la o domnie din România. — Se pricepe la toate lucrurile cari se recer la o viaă oltoită în americană. — A se adresa: George Chib alui Ghița în Muszka, casa Nr. 116. (Comitatul Arad).

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la o l-ce cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a cetit-o în ziarul „Tribuna” din Arad.

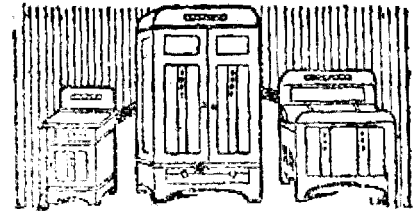

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de prunl bosnieci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

— Nicolae Hencilă — măsar de zidiri și mobile Déva. Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stîmă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzat și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.
Primește totfelu de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pelângă servicii prompt și conștințioși.
Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat de la cele mai simple până la cele mai luxoase.

De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieșei Valeria)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în colori inchise.

Cel mai mare depozit de încălțăminte din Lugos.

Ghete de box veritabil, schewrezux ori lac elegante și solid lucrate, pentru domni 9 cor., pentru dame 8 cor. Pot fi cu și reț., cu nasturi ori fără. Ghete de box pentru copii dela 1—5 ani cor. 2.60, dela 5—10 ani cor. 3.60, dela 10—15 ani cor. 5.60. Ceui-ce nu va fi mulțumit cu ghetele trimise, i-se vor retrimite banii. — Cremă și tocure de gumă la fiecare pereche gratis.
EBERSTEIN HENRIK,
pantofar în Logos.

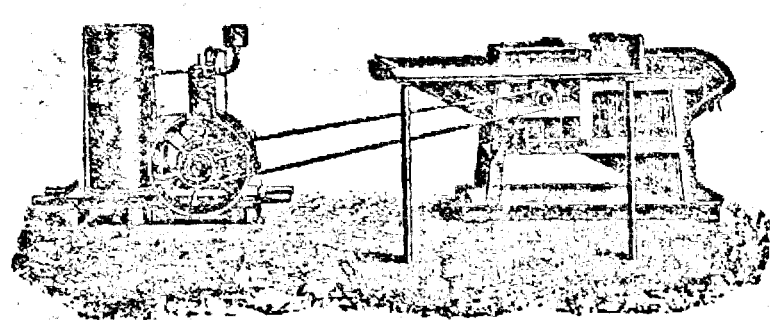
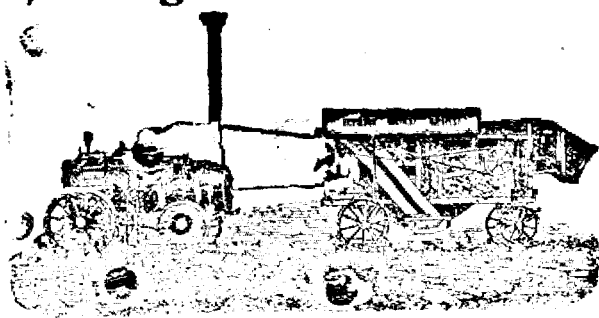
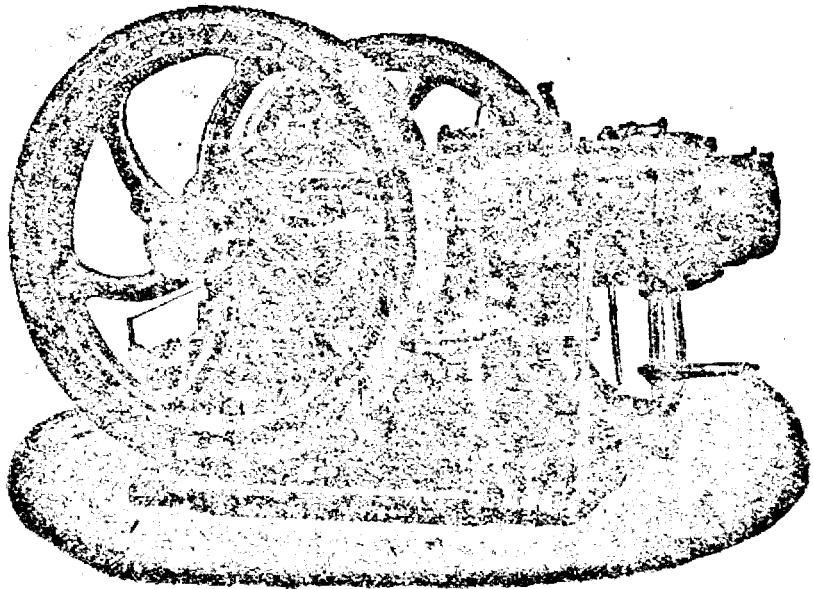
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și toffelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și toffelul de motoare cu benzin, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94.

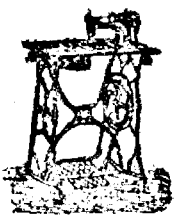
Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58. Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 48 și 50 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
proprietar și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

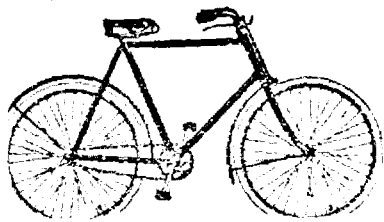
Szántó Jenő,
mehanic în Dés.

Recomandă fabricatele cele mai bune de

mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafone

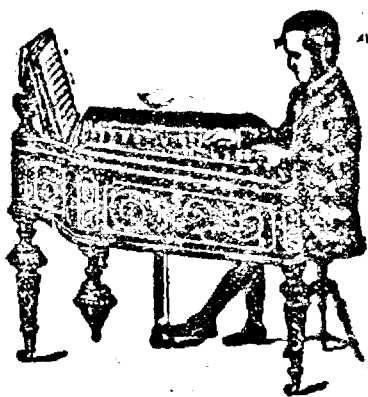
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65 - 110 fi., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramamafone și

mașini de scris pe lângă prețuri ieftine.

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

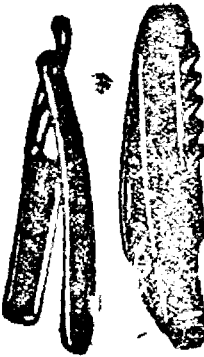
Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale,
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungară, germană sau sârbească.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocilarie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfeci, cuțite, brice și te-acuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utilități pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc precum și cuțite de buzunar ș. a.

Pentru barbieri se ascut două bricuri gratuit dacă trimiți 12 deodată

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Anunțuri

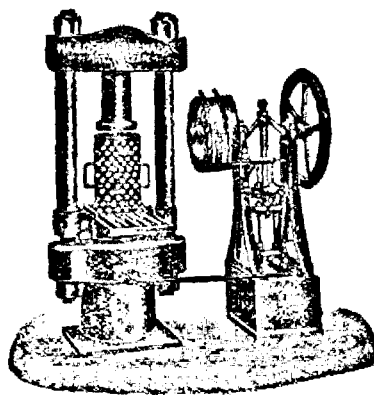
primește administrația „Tribunei”, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

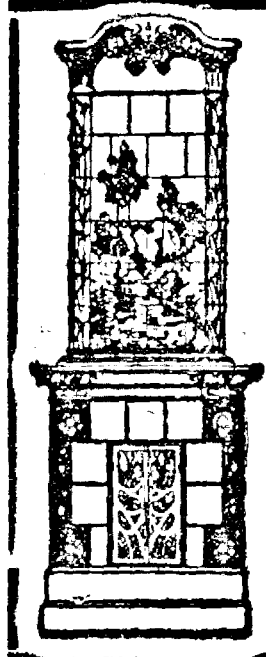

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mánate cu apă.

Piule de olei, construcție simplă complicată. Prăjitori de olei pe încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unele de melișat floarea soarelui.

Exportul până acum în 237 uzine.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Koloszvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURĂ DE BORDÓ

adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de ținzele umede.

La orice brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie).

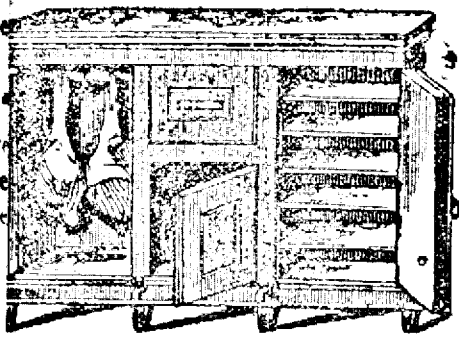
Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință.

Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

**Kovits Gerson, Budapesta, IX.,
Strada Tompa No 14.**

Plapuri de gheață la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodel, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lamâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

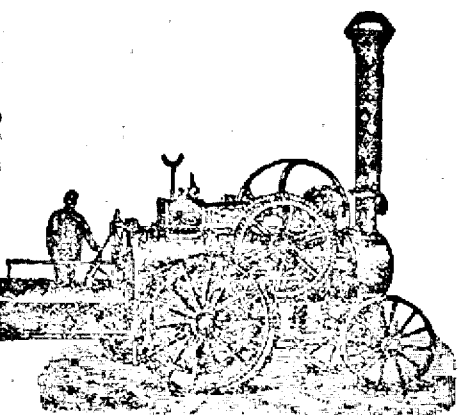
Viitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Tmeesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit in locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari au'eră de stomac, fie în urma răcelii, ori-ă și-a prea încălecat stomacul, fie că n're p lă d- mână e, ori mistule greu, ori-ă și a stricat stomacul prin mncău' prea reci, ori prea fierinți, prin o viață neguț-tă, având astfel catar de stoamc, carcei, dureri, mistuire greu, le recoman am:

Vinul aromat »Hubert Ulrich«,

singurul rem diu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruien' de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noł.

Prin întrebuințar a la timp a vinului aromat se vîd-că toate morburile. Astfel să nu întărieze nimeni de a-l încerca. Simptoamr, ca durer de cap, răgăieli, a de t în stomac, car. obvin la boalele cro-ice de stomac, toate dispar după o scură int-ebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitări de inimă, insomnie, surrea sîngelui în ficat, hem ro'nde, se vîd-că sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în m d hotărât, îndepăr-tînd din stomac și în estine, mater ile stricacio se și de pris s.

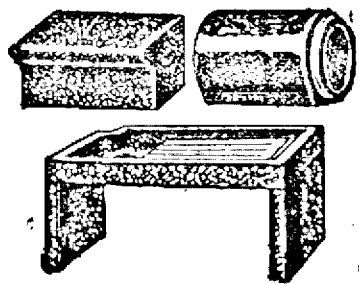
PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mișturi, a unei fornari durecti-ase a sîngelui și fu'c'ionării nepriel-nice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: l somnie, dureri de cap, etc. . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții sâbite. Mărește apent l, ajută mistuirea, regulează schimbarea materilor în stomac, influențează formarea sîngelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțamită și re-unuș injă doved se pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujar d Glogiváz, Gyorok, Mènes, Paus, Lippa, Hingkut, Vinga, Székesu, Pécska, Torny, Vîágo, Egre, Náias Berova, Orenfata, Merczi Iva, Sándorházi, Bogaras Szerb-Szi-Péter, Perjamos, Szentlak, Szarafaiva, Nagylak, Páto a, Alberti, Mezőnegye, Batonya, Mar z b Bombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankia, Siingyia, Taurz, Szatina, Baj, K-pricza, Besztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenan, Zsadány, Szeł Andráš. Kis Becskeiek, Mehalá, Temesvár.

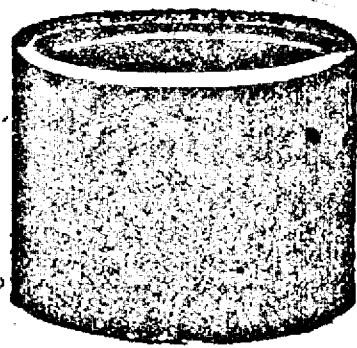
Trimit de alt'el și farmaciile d'n Arad, via aromat în ori-ce parte a țării. Să cereți expres vin aromat »Hubert Ulrich“

Vinul meu aromat nu e o compozitie tainuită: constă din vin de Malaga 4500, esență de via 1000, Gyc-rin 1000, vin roșu 240, zamă de tătăis 1500, de cireșe 3200, Aois radăcină americană, à 100. Din aceste se face mistura.

Edificare ieftină!

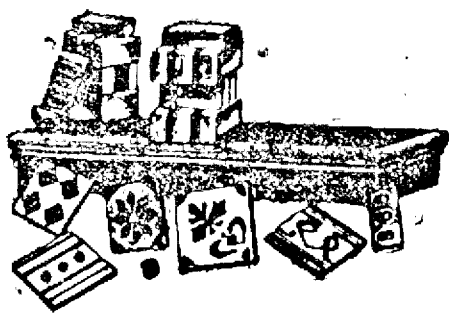

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepări, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de trasse, acoperiș facement, învălitori de cement.

In depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimit gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buzias 37.

7
ATA
c Nr. 23
E
istrafle.
și Loc
are gir
inapo-
ajung
convin-
pentru
covâr-
psico-
cuvân-

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

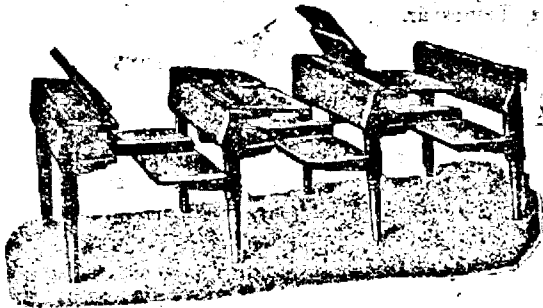
- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Primul și cel mai mare depozit de pian

W. P. Richter,

Braşov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pian, harmonici și pianine, fabricate Bösendorf, Schreihoffer și Förster.

Imprumută pian în condiții favorabile.

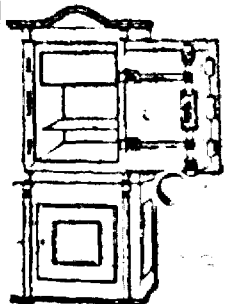
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

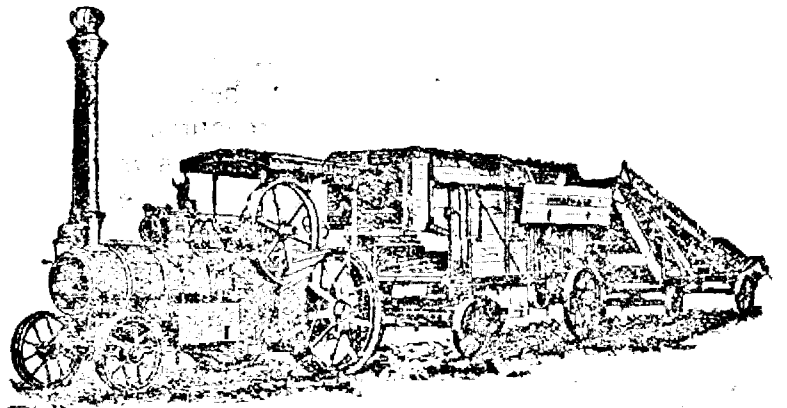
Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mină; cu cai și cu mână; mai departe: pluguri, grape, tăvaluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sticle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună.

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco. Corespondența română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Lampe pentru mine

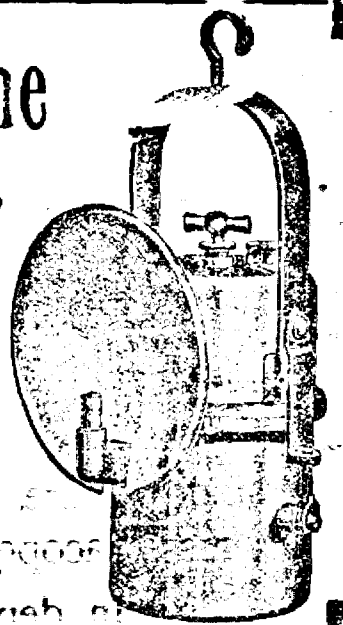
și tot felul de lampe cu acetylen,

fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Cele mai bune

oroloage

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JAYOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.) Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

